

İlköğretim İkinci Kademe 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan “Millî Kültür” Temasındaki Metinlerin Nicelik ve Türkçe Programına Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi

Dilek CERAN¹, Yunus BOZARSLAN²

ÖZ

İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler Türkçe öğretimi için önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı, farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan “Millî Kültür” temasındaki metinleri değerlendirmektir. Bu amaçla 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan Türkçe ders kitaplarındaki okuma ve dinleme metinlerinde bulunması gereken özelliklerinden yola çıkarak dört farklı yayınevine ait (MEB, Koza, Pasifik, Özgün) 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler incelenmiştir. Çalışma betimsel olup, ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında yer alan metinlerin incelenip değerlendirilmesinde doküman analizi yapılmıştır. Metinler dört ana başlık altında nicelik, alt temaların ana temaya uyumu ve tür bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak serbest okuma metinleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Türkçe eğitimi, Millî Kültür, Türkçe ders kitapları, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı

The Evaluation of Texts In “National Culture” Theme That Placed in Secondary Part of Primary School 7th Grade Turkish Textbooks

ABSTRACT

The text that place in Turkish lesson books have an important place for teaching Turkish. The aim of study is evaluate the texts of “National Culture” subject in 7th grade Turkish textbooks, which are belonging to different publishers. For this purpose, by beginning from the features that are supposed to be in reading and listening texts of Turkish lesson books, which are in 2006 Primary Turkish Lesson Teaching Program, the texts of 7th grade Turkish textbooks of four different publishers, have been analyzed. The study is descriptive document analyze has been done in evaluating and studying of the texts that are in National Culture theme of Primary School 7th grade Turkish Textbooks. The texts have been evaluated under four main titles; quantity, the harmony of sub-themes with main themes. But free reading texts were not assessed.

Keywords: Teaching Turkish, National Culture, Turkish Textbooks, Turkish Lesson Teaching Program

---

¹ Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, dlkcrn@yahoo.com

² Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, yunusbozarслан@hotmail.com

GİRİŞ

Kültürün tanımı, Türk Dil Kurumu'na ait Türkçe Sözlük'te şu şekilde ifade edilmektedir: “Tarihî, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerleri ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çerçevesine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars.” (1998: 1436)

Ziya Gökalp, “kültür” kelimesine karşılık olarak “hars” kelimesini kullanmaktadır. Gökalp'a göre hars, “Halkın gelenekleri, yerleşmiş görenekleri, örfleri, sözlü ve yazılı edebiyatı, dili, müziği, ahlakı, sanatsal ve ekonomik ürünleridir.” (2008: 80)

Millî kültür, bir millete bir ulusa kimlik kazandıran, diğer uluslararasıdaki farkı ortaya çıkartıp belirleyen, milletin tarihi boyunca oluşan, o millete ait maddî ve manevî değerlerin uyumlu bir bütünüdür.

Millî kültürü Aziz Lahbabi şöyle tanımlamaktadır: “Millî kültür, bir millet tarafından kendi tarihi boyunca tasavvur edilmiş veya tatbikat sahasına konulmuş maddî, fikrî ve manevî hayat formlarının ve değerlerinin tümü olarak tarif edilebilir.” (1980: 15) Ayrıca Lahbabi'ye göre millî kültür insanlığın ortak mirasıdır.

Mustafa Kemal Atatürk ise millî kültür hakkında “Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları öğrenimin sınırları ne olursa olsun, ilk önce ve her şeyden önce Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine, millî geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek gereği öğretilmelidir. Dünyada uluslararası duruma göre böyle bir mücadelenin gerektirdiği manevî unsurlara sahip olmayan kişiler ve bu nitelikte kişilerden oluşan toplumlara hayat ve bağımsızlık yoktur. Çocuklarımızı aynı eğitim derecesinden geçirerek yetiştireceğiz. Kesinlikle bilmeliyiz ki iki parça halinde yaşayan milletler zayıftır, hastadır. Çocuklarımıza vereceğimiz öğrenim sınırı ne olursa olsun onlara esas olarak şunları öğreteceğiz: Milletine, Türkiye Devleti'ne, TBMM'ne düşman olanlarla mücadele; bu mücadelenin sebep ve vasıtaları ile donatılmayan millet için yaşama hakkı yoktur.” (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1952: 125) düşüncesindedir.

Geçmişten günümüze kültür hakkında yapılan çalışmalar ve kültür ile ilgili söylenenler, milletleşme sürecinde kültürün önemini ortaya koymaktadır. Kültürün devamlılığını sağlamak ise kültür unsurlarının nesilden nesle aktarılmasına bağlıdır. Bu sebeple örgün eğitim sistemi içerisine dâhil olan bireylere kültür aktarımını sağlamak için konu ile ilgili bir eğitim mutlaka verilmelidir. Bu durumda milleti oluşturan unsurların en temel noktasında bireyler karşımıza çıkmaktadır. Bireylere millî beraberliğin ne olduğunu öğretmek ve millî şuuru kazandırmak ise ancak eğitimle gerçekleşebilir. Verilecek olan bu eğitimin etkili ve kalıcı olması için ise küçük yaşlarda

başlaması gerekir. Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçe ders kitapları için Millî Kültür temasına yer verilmesini öngörmüştür. Her sınıf düzeyinde millî kültür bir tema olarak yer alabileceği gibi aynı zamanda 7. sınıfta “Millî Kültür” zorunlu ana tema olarak düşünülmüştür (MEB, 2006: 60).

Ders kitaplarında bu ana temayı “Geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, Zanaatlar, Seyirlik oyunlar, Spor, Oyunlar, Bayramlar” gibi alt temalar destekler. Programdaki “Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.”(MEB, 2005: 61) ifadesinden hareketle diğer kültür unsurları da çeşitli metinlerle öğrencilere sunulabilir. Diğer kültür unsurlarına örnek olarak “Geleneksel Türk mimarisi, Türk mutfak kültürü, Geleneksel giyim, kuşam ve süsleme, Türk aile yapısı, Türk inanışları” verilebilir. Öğrencilere millî kültürü tam anlamıyla benimsetebilmek için sadece Türk sporunu, Türk müziğini veya Türk oyunlarını öğretmek yetmez, bunun yanında yukarıda belirtilen diğer kültür unsurlarını da öğretmek gerekir. Bu başlık altında Türk’e özgü olan bütün değerler öğrencilerle paylaşılmalıdır.

Öğrencilerde millî şuuru oluşturma ve kültürün nesilden nesle aktarımında önemli ve etkili olacağı düşünülen “Millî Kültür” temasının ders kitaplarında nicelik ve İlköğretim Türkçe Programı’na uygunluk bakımından nasıl yer aldığı değerlendirilmek amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür teması içerisindeki metinler nicelik bakımından yeterli midir?
2. 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan “Millî Kültür” teması içerisindeki metinler “Millî Kültür”ün alt temalarıyla uyumlu mudur?
3. 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür teması içerisindeki metinler programda öngörülen türlerle örtüşmekte midir?

YÖNTEM

Bu betimsel çalışma, ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında yer alan metinleri doküman analizi yoluyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Doküman analizi araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Madge, 1965). Araştırmada betimsel analize tâbi tutulan metinler, farklı bölgelerde ders kitabı olarak okutulan “MEB, Koza, Pasifik ve Özgün” yayınevlerinin 7. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki Millî Kültür temasında yer alan toplam 24 metin oluşturmaktadır. Sadece okuma metinleri değil, dinleme metinleri de çalışmaya dâhil edilmiştir. Ancak serbest okuma metinleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür teması içerisindeki metinlerin değerlendirilmesi ve Türkçe dersinde söz konusu temanın ne kadar ve hangi yönleriyle işlendiğini ortaya koymaktır. Çünkü “Millî kültür, hem usulle yapılmayan hem de taklitle başka milletlerden

alınmayan duygulardır.”(Cunbur, 1981: 89) Yani millete özgü değerlerdir. Bu değerlerin küçük yaştan itibaren bireylere kazandırılması millet kavramının önemini anlamalarını sağlar ve onların ileriki yaşlarda millet olma, bir olma bilincini geliştirir. Bunların yanı sıra millî kültür geçmiş yaşantılara da ışık tutmaktadır ve geçmişle gelecek arasında bir köprüdür. Sonuç olarak millî kültür, millî ve manevi değerlerin öğretildiği eğitim kurumlarında oluşmaya başlar. Eğitim kurumlarında, millî ve manevi değerleri öğrenen gençler ise bu değerlere sahip çıktıkları ölçüde devleti, millî birliği ve beraberliği güçlendirirler.

Veri Toplama

Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar. Araştırmada veri toplama aracı olarak MEB, Koza, Pasifik ve Özgün yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki Millî Kültür temasındaki metinler kullanılmıştır. Söz konusu metinler üç ana başlık altında nicelik, alt temaların ana temaya uyumu ve tür bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Veri Analizi

Bu betimsel çalışmada toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda doküman analizi yoluyla irdelenmiştir. Dokümanlardan elde edilen verilerin sayısallaştırılmasında her bir temayı oluşturan kriterlere var-yok şeklinde puanlama yapılmıştır. Metinlerden elde edilen bulgular, Türkçe öğretim programına uygunluk ve öğrenciye millî kültür unsurlarını kavratılma yönüyle sunulmuş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

I. Alt Probleme İlişkin Bulgular

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür teması içerisindeki metinler nicelik bakımından yeterli midir?

Tablo 1. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Millî Kültür Temasındaki Metinlerin Dağılımı

Yayınevi	Metin Adı	Düşünceye	Olaya	Duyguya
		Dayalı Metin	Dayalı Metin	Dayalı Metin
Özgün Yayınları	Sanat ve Zanaat, <i>Bedri Rahmi Eyüboğlu</i>	X		
	Perdeye Yansıyan Neşeli Gölgeler, <i>Hanife Azaklı</i>	X		
	Kırkpınar, <i>İsmil Bilgin</i>		X	
	Çok Yönlü Bir İnsan: Necmeddin Okyay, <i>Mehmet Ali Özkan</i>	X		

	Oyun Özlemi, <i>Ahmet Rasim</i> (Serbest Okuma Metni) Türk Halıları, <i>Nazan Ölçer</i> (Serbest Okuma M.)		
Pasifik Yayınları	Millî Kültürün Önemi, <i>İrem Türkyılmaz</i>	X	
	Çekoslovakya Türkleri, <i>Yılmaz Çetiner</i>		X
	Nazar Boncuğu, <i>Oya Ayman</i>	X	
	Havada Bulut Yok, <i>Anonim</i>		X
	Yurdumuzda Ve Orta Asya'da Nevruz Kutlamaları, <i>Aslı Bolatkale</i> (Serbest Okuma Metni)		
	Türkiyeme Sesleniş, <i>Muharrem Kubat</i> (Serbest Okuma Metni)		
Koza Yayınları	Âşık Veysel, <i>Cenap Ozankan</i>	X	
	Kırkpınar, <i>Sabahattin Eyuboğlu</i>	X	
	Anadolu Davulu, <i>Mehmet Önder</i>	X	
	Hayal Perdesi, <i>Burhan Arpad</i> Saz Şairleri, <i>Özker Yaşın</i> (Serbest Okuma Metni)		X
	Nasreddin Hoca'nın Köyünde, <i>Mehmet Önder</i> (Serbest Okuma Metni)		
Meb Yayınları	Anadolu'nun Cirit Oyunları, <i>Mehmed Önder</i>	X	
	Karada Yüzen Donanma, <i>Yavuz Bahadıroğlu</i>		X
	Bozkırın Tezenesi, <i>Bayram Bilge Tokel</i>	X	
	Miras Keçe		X
	Kilim, <i>Yetik Ozan</i> (Serbest Okuma Metni)		
	Seyyar Tablolar, <i>Bahadır Bayrıl</i> (Serbest Okuma Metni)		

Tablo 1'de İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Ders kitaplarında işleniş verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 57) ifadesinin farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında gerçekleştirme düzeyleri verilmektedir. Bu alt problem için Tablo

1'den tema işlenişinde kullanılan metin sayısı ve ek metin olarak adlandırılan serbest okuma metni sayısı tespit edilebilir.

Tablo 1'e göre, Özgün Yayınları'nda ders işlenişinde 4, ek metinde 2; Pasifik Yayınları'nda ders işlenişinde 4, ek metinde 2; Koza Yayın Dağıtım AŞ'de ders işlenişinde 4, ek metinde 2 ve MEB'de ders işlenişinde 4, ek metinde 2 metin yer almaktadır. Bu verilere göre "Ders kitaplarında işleniş verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 57) ifadesi ile Tablo 1'de isimleri geçen yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında verilen metin sayısı örtüşmektedir.

"Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 58) ifadesinin farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarıyla örtüşme düzeyinin saptanması için olaya ve düşünceye dayalı metinlerini hangi metin türlerinin oluşturduğu bilinmesi gerekmektedir. Edebiyat eserlerinde yazarların ele alıp değerlendirdikleri, anlattıkları ya bir "olay", ya bir "düşünce" ya da bir "duygu" olmakta ve bunlardan herhangi birinin ele alındığı türlerde de benzerlikler görülmektedir (Cemiloğlu, 2001, 24). Buna göre Türkçe ders kitapları olaya dayalı türler "hikâye, roman, tiyatro, senaryo, masal, fabl, hatıra, günlük, gezi yazısı, haber, röportaj" (Karasoy vd, 2005: 12); düşünceye dayalı türler "makale, fıkra, sohbet, deneme, eleştiri".(Karasoy vd, 2005: 12); duyguya dayalı türler "şiir"(Kolaç, 2009: 616) şeklinde gruplara ayrılabilir. Bu alt problem için Tablo 1'de "Olaya Dayalı Metin ", "Düşünceye Dayalı Metin" ve "Duyguya Dayalı Metin" sayısı adlı sütunlara bakılmalıdır.

Bu gruplama tanımlandıktan sonra Tablo 1 incelendiğinde; Tablo 1'de tema içerisindeki metinlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 58) ifadesinin farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında gerçekleşme düzeyleri verilmektedir. Tabloya göre, Özgün Yayınları'nda olaya dayalı 1, düşünceye dayalı 3, Pasifik Yayınları'nda olaya dayalı 1, düşünceye dayalı 3, Koza Yayın Dağıtım AŞ'de olaya dayalı 1, düşünceye dayalı 3, MEB'de olaya dayalı 2, düşünceye dayalı 2 metin yer almaktadır. Buna göre sadece MEB'e ait 7.sınıf Türkçe ders kitapları "Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 58) ifadesi ile örtüşmektedir. Özgün, Pasifik ve Koza yayınlarına ait kitaplar bu ifade ile örtüşmemektedir.

Ayrıca duyguya dayalı metin örneği sadece Pasifik Yayınları'na ait kitapta bulunmaktadır. Özgün, Pasifik ve MEB yayınlarında duyguya dayalı metin bulunmamaktadır.

Bu bulgulara bulgulara göre incelenen yayınevlerin 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında ders işlenişinde kullanılan metin sayısı ve ek metin sayısı hususunda İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Ders kitaplarında işleniş verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 57) ifadesini gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Ancak her temada "iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmesi" (MEB,2006: 58) hususuna sadece MEB

yayınevine ait Türkçe ders kitabında uyulmuştur. Ayrıca duyguya dayalı metinlere sadece Pasifik Yayınları yer vermiştir.

II. Alt Probleme İlişkin Bulgular

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan “Millî Kültür” teması içerisindeki metinler “Millî Kültür”ün alt temalarıyla uyumlu mudur?

Özgün Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan “Sanat ve Zanaat” adlı metinde bir ressamın Bursa’ya ziyareti sırasında gördüğü rahat, hızlı ve doğaçlama yoluyla araba boyayan kişiyi üstün bir sanat eseri yarattığı şeklinde değerlendirmesinden yola çıkılarak, kültür öğelerimizden biri olan zanaatkarlığın önemi vurgulanmış olup kültür devamlılığına sanatlarıyla destek veren zanaatkarların yaptıkları güzel işlere rağmen alçakgönüllü olmaları anlatılmıştır. Ayrıca metinle öğrencilere kültürün önemli temsilcilerinden olan zanaatkarlığın tanıtılması ve sanatkar-zanaatkar arasındaki farkları belirtmek amaçlanmıştır. “Perdeye Yansıyan Neşeli Gölgeler” isimli metinde bir kültür mirası olan gölge oyununun vazgeçilmezi “Hacivat ile Karagöz” oyunu, bu oyunun bölümleri, tiplerini tanıtmıştır. “Kırkpınar” da kırk pehlivanın gece gündüz güreşmekten güçlerini yitirip can verdikleri bir efsaneden yola çıkarak millî spor kabul edilen güreşin nasıl ortaya çıktığı öğrencilere anlatılmaktadır. Ancak metne, güreşin millî sporumuz olması özelliği üzerinde durulmaması açısından bakıldığında, metnin “Millî Kültür” temasını içerik bakımından yansıtacak nitelikte olmadığı söylenebilir. Bu yayınevini son metni “Çok Yönlü Bir İnsan: Necmeddin Okyay”dır. Necmeddin Okyay hat, ebru, ok üretimi ve atıcılığı, kitap ciltleme, gül yetiştiriciliği gibi kültür unsurlarıyla yakından ilgilenmiş bir üstattır. Yazar, Necmeddin Okyay’ın hayatından yola çıkarak öğrencilere hat, ebru, okçuluk ve gül yetiştiriciliği gibi Türk sanatının vazgeçilmezleri hakkında farkındalık yaratmak istemiştir. Ayrıca bu metnin bir özelliği de sanata gönül vermiş Türk büyüklerini tanıtan bir metin olmasıdır.

Pasifik Yayınları’nın ilk metni “Millî Kültürün Önemi”dir. Bu metinde doğrudan doğruya millî kültürün ne olduğu, kültür unsurları, kültürün içine hangi konuların girdiği ve millî kültürün önemi anlatılmaktadır. Bu anlatımı Atatürk’ün sözleriyle de desteklemiştir. Diğer bir metin ise “Çekoslovakya Türkleri”dir. Yazar, Prag’da hazırlanışı ve sunumu tamamen Türklerle bütünleşmiş millî kültürün bir parçası olmuş olan Türk kahvesinden yola çıkılarak dünyaya nam salan Türk misafirperverliği ve hoşgörüsüne telmih yapılmaktadır. “Nazar Boncuğu”nda ise geçmişten beri Türk kültüründe nazardan korunmak için kullanılan nazar boncuğunun nasıl yapıldığı, hangi bölgelerde ne isimle anıldığı ve nerelerde kullanıldığı anlatılmaktadır. Fakat metinde doğrudan doğruya nazar boncuğunun kültüründeki yerinden bahsedilmemiştir. Türk kültürünün önemli bir mirası olan ve adını dünyaya duyuran nazar boncuğu tanıtılmış ancak millî kültürle ilişkilendirilmesi metin içerisinde yapılmamıştır. Bu durum öğrencilerde metnin millî kültürle olan ilişkisi hakkında kafalarında soru işaretlerine neden olabilir. Yayınevini son metni “Havada Bulut Yok”, Yemen’e savaşmak için giden ve vatanımız ve millî

değerlerimiz uğruna can veren atalarımız adına yakılmış ağıt türünde bir türküdür. Bu türkü vatan sevgisini kendi hayatlarından daha önde tutan atalarımızı öğrencilere hatırlatmaktadır.

Koza Yayın Dağıtım AŞ'nin ilk metni "Âşık Veysel"dir. Metinde Anadolu'nun güzelliklerinden, Anadolu insanının ağırbaşlılığından yola çıkarak Âşık Veysel'in hayatından küçük bir kesit ve eserlerinden örnekler verilerek âşıklık geleneğine değinilmiştir. Bu metinde ayrıca Karacaoğlan, Emrah, Âşık Ömer, Pir Sultan Abdal gibi Türk kültürünün önde gelen saz şairlerinin de isimlerinin geçmesi, metnin Türk büyükleri alt temasına hizmet ettiğini göstermektedir. "Kırkpınar"da ise geçmişten beri süre gelen, gelenekselleşmiş millî sporlarımızdan güreş müsabakaları ve güreşçiler hakkında bilgiler içermektedir. Güreşin yiğitlik ve kardeşlik mesajları verdiği söylenen metinde yine Türk insanının sporda da hoşgörülü olduğu belirtilmeye çalışılmıştır. "Anadolu Davulu"nda Türk kültüründeki yeri metin içerisinde "Anadolu'da bayram da seyran da davulla başlar"(Öğretmen Kılavuz Kitabı: 145) ifadesi ile anlatılmaktadır. Ayrıca Türk toplumu sevinçlerinde, mutluluklarında davulun olması ve millî çalgılarımızdan biri haline gelen davul hakkında söylenen atasözleri ve deyimlerden örneklerle desteklenmiştir. Bu anlatım davul ile ilgili atasözü ve deyimlerle desteklenmiştir. Yayınevinin son metni ise "Hayal Perdesi"dir. Metinde kültür unsuru olan seyirlik oyunlardan gölge oyunları anlatılmıştır. Bu oyunlardan "Kanlı Nigâr", "Yalova Sefası", "Tahir ile Zühre"nin metinde sadece adları geçmiştir. Fakat gölge oyunlarının en meşhuru olan "Karagöz" oyunu yazarın bir anısından hareketle tanıtılmaktadır.

MEB'e ait kitapta ilk metin "Anadolu'nun Cirit Oyunları"dır. Metinde geleneksel seyirlik oyunlar arasında önemli bir yere ve geçmişe sahip olan cirit anlatılmaktadır. Ayrıca "Ciritin 900 yıllık bir geçmişe sahip millî bir spor olduğu vurgulanır."(Uludoğan, 2008: 91). Metinde geçen "... cirit oyunları, Anadolu'nun kükrek sesi, yiğitlik, mertlik heyecanı, geleneksel seyirliğidir." (s. 52) ifadesi cirit oyununun sadece bir seyirlik oyun olmasından ziyade Türk milletine ait izler taşıdığını belirtmesi bakımından da önemlidir. Diğer bir metin "Karada Yüzen Donanma"dır. " Bu metin, bir yandan İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet'in yaşamından bir kesit sunmakta bir yandan fetih sürecine ilişkin ayrıntılara yer vermekte bir yandan da azmin gerekliliğine ilişkin cümleler barındırmaktadır"(Uludoğan, 2008: 93). Metin öğrencilere Fatih Sultan Mehmet hakkında az da olsa bilgi vermesi ve Türk büyükleri alt temasına hizmet etmesi bakımından önemlidir. MEB'de yer alan "Bozkırın Tezenesi" adlı metin Neşet Ertaş'ın hayatından yola çıkarak Türklerin Orta Asya'dan beri kullandıkları, çöğür, dütar, saz gibi geleneksel müzik aletleri, ozanlık geleneği ve ozanlar hakkında bilgiler içermektedir. Ayrıca metinde, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Dede Korkut, Koç Köroğlu gibi Türk halk edebiyatında yer etmiş sanatçıların da adları geçmektedir.

Tablo 2. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan “Millî Kültür” Teması İçerisindeki Metinlerin Programdaki Alt Temalara Göre Tasnifi

Tema	Alt Tema	Yayınevleri			
		Özgün Yayınları	Pasifik Yayınları	Koza Yayınları	Meb Yayınları
Millî Kültür	Geleneksel Sanatlarımız	✓			
	Türk Büyükleri	✓		✓	✓
	Türk Müziği				
	Zanaatlar				
	Seyirlik Oyunlar	✓		✓	✓
	Spor	✓			
	Oyunlar				
	Bayramlar				

Yukarıdaki incelemelerden hareketle “Millî Kültür” ana temasının; Özgün Yayınları’na ait kitaptaki “Sanat ve Zanaat” Türk sanatı, “Perdeye Yansıyan Neşeli Gölge” gölge oyunları, “Kırkpınar” millî sporlarımız, “Çok Yönlü Bir İnsan: Necmeddin Okyay” Türk büyükleri; Pasifik Yayınları’ndaki “Çekoslovakya Türkleri” Türk misafirperverliği ve hoşgörüsü, “Nazar Boncuğu” Türk adet, gelenek-görenek ve inançları, “Havada Bulut Yok” Türk tarihi; Koza Yayın Dağıtım AŞ’deki “Âşık Veysel” Türk büyükleri, “Kırkpınar” millî sporlarımız, “Anadolu Davulu” millî çalgılarımız, “Hayal Perdesi” gölge oyunları; MEB’deki “Anadolu’nun Cirit Oyunları” seyirlik oyunlar, “Karada Yüzen Donanma” Türk büyükleri, “Bozkırın Tezenesi” Türk büyükleri ve millî çalgılarımız alt temalarıyla uyumlu olduğu söylenebilir.

Millî kültür ve önemi hakkında doğrudan doğruya bilgi veren sadece bir metin bulunmaktadır.. Bu metin Pasifik Yayınları’na ait 7. sınıf Türkçe ders kitabındadır. Bu metin kitapta “Millî Kültürün Önemi” başlığı ile bulunmaktadır. Ayrıca metinler incelenirken “Kırkpınar” adında iki metne rastlanmıştır. Bu metin farklı yayınevlerinde ve farklı yazarlara ait metinler olduğu tespit edilmiştir.

Meb Yayınları	Aco		X
	Kyd	X	
	Bt		X
	Mk		
	(Dinleme Metni)	X	

Tablo 4’te Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan “Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir.”(MEB, 2006: 60) ifadesinin farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında gerçekleşme düzeyleri verilmiştir. Tablo 4’te bu ifade ile ilgili “Okuma Metni Sayısı” ve “Dinleme Metni Sayısı” kısımları ele alınmıştır. Buna göre Özgün Yayınları’na ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında okuma metni sayısı 3, dinleme metni sayısı 1, Pasifik Yayınları’na ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında okuma metni sayısı 4, dinleme metni sayısı 0, Koza Yayın Dağıtım AŞ’ye ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında okuma metni sayısı 3, dinleme metni sayısı 1, MEB’e ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında okuma metni sayısı 3, dinleme metni sayısı 1 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler incelendiğinde Özgün Yayınları, Koza Yayın Dağıtım AŞ ve MEB’e ait 7. sınıf Türkçe ders kitapları “Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir.”(MEB, 2006: 60) ifadesi ile örtüşmektedir. Fakat Pasifik Yayınları’na ait 7. sınıf Türkçe ders kitabı bu ifade ile örtüşmemektedir.

Tablo 4’ten yola çıkarak değerlendirilmesi gereken diğer bir husus ise metin türleridir. İlköğretim Türkçe Öğretim Programı’nda (2006: 57) 7. sınıf okuma ve dinleme metinleri için yer verilmesi gereken metin türleri şunlardır: Şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi.

Türkçe ders kitaplarındaki metinler tür bakımından incelendiğinde; Özgün Yayınları içerisindeki “Sanat ve Zanaat” metni söyleşi, “Perdeye Yansıyan Neşeli Gölgele” makale, “Kırkpınar” efsane, “Çok Yönlü Bir İnsan: Necmeddin Okyay” biyografidir. Pasifik Yayınları içerisindeki “Millî Kültürün Önemi” sohbet, “Çekoslovakya Türkleri” gezi yazısı, “Nazar Boncuğu” deneme, “Havada Bulut Yok” şiir türündedir. Koza Yayın Dağıtım AŞ’nin içerisindeki “Âşık Veysel” biyografisi, “Kırkpınar” deneme, “Anadolu davulu” söyleşi, “Hayal perdesi” anı türünde yazılmış metinlerdir. Son olarak MEB içerisindeki metinlerden “Anadolu’nun Cirit Oyunları” söyleşi, “Karada Yüzen Donanma” hikâye, “Bozkırın Tezenesi” biyografisi, “Miras Keçe” hikâye türündedir.

Farklı yayınevlerine ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki “Millî Kültür” teması içerisinde yer alan toplam 16 metinde en fazla hikâye, sohbet ve biyografi türünde metine yer verilmiştir. Diğer metin türleri örnekleri sınırlıdır. Ayrıca İlköğretim Türkçe Öğretim Programı’nda 7. sınıfta mutlaka verilmesi gereken türler arasında makale yoktur. Fakat Özgün Yayınları’nın içerisinde bulunan “Perdeye Yansıyan Neşeli Gölgele” isimli metin makale türündedir.

Pasifik Yayınları'na ait ders kitabında yer alan “Millî Kültürün Önemi” metni sohbet; “Nazar Boncuğu” metni ise deneme türündedir. Ancak söz konusu yayınevinin kılavuz kitabında birinci metin bildirme yazısı, ikinci metin düşünce yazısı olarak verilmiştir. Bu durum öğrencilerin bir ikiliğe düşmesine ve düşünce yazısı, bildirme yazısı ifadelerinin ayrı bir tür olarak algılanmasına sebep olacaktır. Hâlbuki düşünce yazısı ya da bildirme yazısı ifadeleri benzer türleri kapsayan genel ifadelerdir. Makale, sohbet, fıkra, deneme, eleştiri gibi türlerin her biri düşünce yazısıdır. Burada genelden ziyade metinlerin özelde türlerinin ne olduğu öğrenciye kavratılmaya çalışılmalıdır. Solak ve Yaylı (2009) ders kitaplarında türler üzerine yaptıkları bir çalışmada aynı hususa değinmiş, söz konusu durumun öğrenciyi çelişkiye düşüreceğine dikkat çekmişlerdir.

Burada değerlendirilmeye alınması gereken diğer bir durumda tema içerisinde yer alan metinlerin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ‘Metinler, öğrencilerin duyu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla yönelik olarak farklı yazar ve şairlerden seçilmelidir.’(MEB, 2006: 56) ifadesine uygunluğudur.

Özgün Yayınları'ndaki “Sanat ve Zanaat” adlı metin Bedri Rahmi EYÜBOĞLU'na, “Perdeye Yansıyan Neşeli Gölge” Hanife AZAKLI'ya, “Kırkpınar” İsmil BİLGİN'e, “Çok Yönlü Bir İnsan: Necmeddin Okyay” Mehmet Ali ÖZKAN'a aittir.

Pasifik Yayınları'ndaki “Millî Kültürün Önemi” İrem TÜRKYILMAZ'a “Çekoslovakya Türkleri” Yılmaz ÇETİNER'e, “Nazar Boncuğu”, Oya AYMAN'a aittir. “Havada Bulut Yok” adlı metin ise anonimdir.

Koza Yayın Dağıtım AŞ içerisindeki metinlerden “Âşık Veysel” Cenap OZANKAN'a, “Kırkpınar” Sabahattin EYÜBOĞLU'na, “Anadolu Davulu” Mehmet ÖNDER'e, “Hayal Perdesi” Burhan ARPAD'a aittir.

Son olarak MEB'e ait kitaptaki metinlerden “Anadolu'nun Cirit Oyunları” Mehmed ÖNDER'e, “Karada Yüzen Donanma” Yavuz BAHADIROĞLU'na, “Bozkırın Tezenesi” Bayram Bilge TOKEL'e, “Miras Keçe” ise Kenan Hulusi KORAY'a aittir. Buna göre “metinler, öğrencilerin duyu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla yönelik olarak farklı yazar ve şairlerden seçilmelidir.”(MEB, 2006: 56) ifadesi ile Özgün, Pasifik, Koza ve MEB yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki “Millî Kültür” temasındaki metinler örtüşmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Millî Kültür temasındaki metinleri nicelik, alt temaların ana temaya uyumu, tür çeşitliliği ve türlerin dağılımını incelemeye yönelik yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Birinci alt probleme ilişkin bulgulara göre inceleme altına alınan yayınevlerin 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında ders işlenişinde kullanılan metin sayısı ve ek metin sayısı İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Ders kitaplarında işleniş verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 57) ifadesi ile uyum sağlamaktadır. Fakat yine programda yer alan "Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir."(MEB,2006: 58) ifadesi ile sadece MEB'e ait ders kitabı örtüşmektedir. Diğer yayınevlerinin bunu dikkat etmesinde öğrencilerin olay metinlerini daha fazla tanınması açısından fayda vardır. Yine birinci alt probleme dair bulgularda dikkat çeken bir durum da yayınevlerinin duyguya dayalı metinlere Pasifik Yayınları hariç yer vermemesidir. Bu durum öğrencilerin şiir türünü tanıma ve şiir zevkünden yoksun olmasına sebep olacaktır. Yayınevlerinin şiir türünü metin işleniş kısmında vermesi bu sorunun giderilmesini sağlayacaktır.
2. İkinci alt probleme ilişkin bulgulara göre, metinlerin çoğunluğu "Millî Kültür" temasının alt unsurlarına örnek olarak gösterilebilecek metinlerdir. Fakat "Sanat ve Zanaat", "Nazar Boncuğu", "Çekoslovakya Türkleri", "Hayal Perdesi" ve "Miras Keçe" metinlerinin alt temaları dolaylı yollardan temsil ettiği düşünülmektedir. Adı geçen metinlerin kazandırmak istedikleri, öğrenciler tarafından tam anlamıyla anlaşılması endişesi güdülmektedir. Bu yüzden metin seçiminde daha titiz davranılması kanaatindeyiz. Ayrıca doğrudan doğruya millî kültür ve önemine değinen metin sayısı sadece birdir. Böyle metinlerin artırılması öğrencilere kültür hakkında temel bilgilere sahip olması bakımından önemlidir.
3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular, metinlerin farklı yazarlardan seçilmiş olduğunu göstermektedir. Bu özen tür seçiminde gösterilmemiştir. Kitapların tamamını ele aldığımızda sohbet, biyografi ve hikâye türlerinde metin sayıca daha fazla olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra "Millî Kültür" teması içerisinde öğrencilerin daha fazla ilgisini çekeceğini düşündüğümüz tiyatro eseri bulunmamaktadır. Programda 8. sınıfta görülmesi daha uygun görülen makale türünün 7. sınıf metinleri arasında olması öğrenci seviyesinin dikkate alınmadığının göstergesidir. Bir diğer konu ise Pasifik Yayınları'na ait kitapta iki metnin düşünce yazısı ve bildiri yazısı şeklinde ayrı bir türmüş gibi gösterilmesi öğrenciler arasında çelişkiye sebebiyet vereceği düşünülmektedir. Bu yanlışın düzeltilmesi olacaktır.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan. (2004). *Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Altan, A. vd. (2010). *İlköğretim Türkçe ders kitabı (7.basım)* Ankara: Özgün Yayınları.
- Cemiloğlu, Mustafa (2001). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.

- Cunbur, Müjgan (1981). *Atatürk ve millî kültür*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökalp, Ziya (2008). *Türkçülüğün Esasları*. Konya: Tümce Yayınları.
- Güftâ, Hüseyin ve Kan, Mustafa Onur (2011). İlköğretim 7.Sınıf Türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür öğeleri açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 239–256.
- Günyüz, M. vd. (2010). *İlköğretim Türkçe ders kitabı (7.basım)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasoy, Y. Yavuz, O. Kayasandık, A. ve Direkci, B. (2005). *Uygulamalı Türk dili ve kompozisyon bilgileri* (4. Baskı). Konya: Tablet Yayınları.
- Kolaç, E (2009). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6/1, 594–626.
- Kopulu, A. ve Karaca, A. (2011). *İlköğretim Türkçe ders kitabı (7.basım)*. Ankara: Koza Yayın Dağıtım AŞ.
- Kopulu, A. ve Karaca, A. (2011). *Öğretmen kılavuz kitabı (7.basım)*. Ankara: Koza Yayın Dağıtım AŞ.
- Lahbabî, Prof. Dr. Aziz. (1981). *Millî Kültürler ve Medeniyet*. (Çev. Dr. B. Yediyıldız). İstanbul: Tur Yayıncılık.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6. , 7. ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe özel öğretim yöntemleri. (1.basım)*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özdemir, Emin (1986). “Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminde karşılaşılan başlıca sorunlar”. *Ortaöğretim kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları*. (Yay. Haz.: N. Ergen) Türk Eğitim Derneği Yayını, Öğretim Dizisi No: 4.
- Solak, M. ve Yaylı, D. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2/9, 444–453
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe sözlük. (9. Baskı)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Basımevi
- Uludoğan, Onur. (2008). *6. ve 7. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki düzyazı metinlerinin değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yalçın, A. ve Aytaç, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akça Yayınları
- Yangın, B. vd. (2007). *İlköğretim Türkçe ders kitabı 7*. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

SUMMARY

The text that place in Turkish lesson books have an important place for teaching Turkish. The aim of this study is evaluating the texts of “National Culture” subject in 7th grade Turkish textbooks which are belonging to different publishers. For this purpose, by beginning from the features that are supposed to be in reading and listening texts of Turkish lesson books, which are in 2006 Primary Turkish Lesson Teaching Program, the texts of 7th grade Turkish textbooks of four different publishers, have been analyzed. The texts have been evaluated under four main titles; quantity, the harmony of sub-themes with main themes, analyzing the proverbs and idioms that are factors for relation of language and culture. The results have been obtained and issued the recommendations.

In accordance with the 7th Turkish Textbooks program, “National Culture” is dealt with as a main theme. In Turkish program, other elements of culture can be presented to children. As an example for the other culture elements, “Traditional Turkish Architecture, Traditional clothing and ornamentation, Construction of Turkish Family, Turkish Beliefs” can be presented. For students to adapt to National Culture fairly, it is not enough to teach only Turkish Sports, Turkish Music and Turkish Games, besides the culture elements mentioned above need to teach. In other words, all the values that are specific to Turks are supposed to be shared with students. In other to achieve this, types of texts in theme are to be enriched. Therefore, for choosing, different culture elements should be included, so National Culture should be transferred with all the aspects to all the children. This study is related to the evaluation of texts that are in National Culture theme placed in secondary school 7th grade Turkish textbooks and identifying the qualification of presented National Culture education. With regard to the problem, texts have been analyzed considering the following questions:

1. Are the texts that are in National Culture theme in 7th grade Turkish textbooks enough in terms of quantity?
2. Do the texts that are in National Culture theme in 7th grade Turkish textbook, have a harmony with sub-themes?
3. Do the texts that are in National Culture theme in 7th grade Turkish textbooks have a qualification to reflect the National Culture in terms of usage of proverbs and idioms having an important role for language-culture relationships?
4. Are the texts that are in National Culture theme in 7th grade Turkish textbooks enough in terms of type difference?

Documentary screening was used in the process of data collection Documentary screening comprises finding resource, reading note taking and evaluation process as directed to specific aim. As a research means for data collection in study, the text placed in National Culture theme of 7th grade Turkish textbook prepared by MEB, Koza, Pasifik and Özgün publishers. Pointed text have been tried to

evaluate under four sub-headings; quantity, harmony of sub-themes with main theme, researching idioms and proverbs that are factors for relationship of language, type.

In this descriptive study the analyze of collected data has been examined by the way of document analyze in accordance with study. Data from documents, criter as that make each theme in making the first, second and fourth sub-problem quantitative, have been evaluated as there were/weren't. As for the third sub-problem, the idioms and proverbs have been tackled with in terms of relationship of language-culture. Findings from texts have been presented and commented in the sense of compatibility to Turkish teaching program and having the students comprehend the elements of National Culture.

As a result of study, as general, during the preparation of Turkish textbooks, it has been observed that no necessary attention was given. Especially, division of type, ignoring the level of students, placed the texts that aren't supposed to place for student's level and the length of texts are main problems.

According to findings of the first sub-problem, the number of texts and addition texts in examined publisher's 7th grade Turkish textbooks used for lessons, is compatible with expression in Turkish Lesson Teaching Program "Except for given four text to be used, two addition texts should be placed." However, the textbooks of MEB (National Education Ministry) are only coincide with the expression, placed in program that "In each theme 2 cases and an opinion must be placed" (MEB, 2006: 58)

Again, for the findings of first sub-problem, the striking situation is that except for Pasifik Publisher, no other publishers place the texts based on sense in textbooks. This situation cause the students not meet the poetry and not have an enjoy of poetry.

According to finding of second sub-problem, most of the texts can be shown as an example for the sub-themes of National Culture.

Based on findings of third sub-problem we can say that usages of idioms are enough in the texts. But this situation isn't the same for usage of proverbs. In the texts, very limited numbers of proverbs are used.

Findings of fourth sub-problem show that the texts are chosen from different authors. This attention hasn't been shown for the type selection. When we look at the all the books, we can see more story, biography, conservation types are placed. Besides, in National Culture theme there is no theatre play type, which we think that are more attractive for students. In program the article type is placed in the 7th grade text but these texts should place in 8th grade texts, it is more suitable, placing the texts in 8th grade shows that the level students are ignored. The other matter is that it is thought that showing the two texts, notice writing and thinking writing, as separate types give a rise to conflict of students.